

PREDANIA

revistă de critică teologică

Director: G. Racoveanu

Misticism, fals misticism și ortodoxie

Intr'unul din discursurile sale — cari mai adesea sunt pentru noi tot atâtea îndreptări — dl. Prof. Iorga a fost adus, la Senat, să se ocupe și de ortodoxie.

D-sa a constatat :

„că nu mai avem ortodoxie” ;

că nu mai avem decât „un fals misticism, bolnav ca esență” ;

că „toată publicistica noastră nu e ortodoxă” ;

și a conchis :

„învățați Dvs. acolo canoane și tot ce voiți, dar înainte de toate învățați care este sensul adevărat al ortodoxiei”.

Despre învățământul religios în școlile secundare a spus :

„Știți dvs. ce învață preoții pe băieți și pe fete? Îi învață ceea ce e mai dificil în interpretarea canoanelor. Am văzut în clasa VII sau a VIII a unei școli secundare de aici, un preot care strigă fetele cum se strigă băieții : Constantinescu Emilia și așa mai departe ; fata se ridică în picioare, iar preotul—foarte dichisit— o întrebă : „Ce a spus cutare părinte al Bisericii în cutare Sinod” ? Și atunci eu l-am întrebat : „Mă rog, părinte, din fetele astea d-ta vrei să faci mitropoliți” ? Mi-a răspuns natural : „Nu” ! — „Dacă nu vrei să le faci mitropoliți, vino mai curând cu o predică morală, sau cu exemple luate din viețile sfinților, sau cu toată poezia aceea sfântă, care înalță cugetul și îmbunătățește inima”.

*Fără a stabili dacă suntem de acord sau în desacord cu dl. Prof. Iorga, o revistă de critică teologică cum e **Predania** găsește în constatările și observațiile de mai sus prilej pentru o seamă de precizări, din care însemn aci câteva :*

1. Înălțarea cugetului și îmbunătățirea inimii — ori cât ar fi ele de necesare — nu pot fi considerate ca scop al învățământului religios în școlile secundare. A afirma că se poate înlocui studiul religiei creștine ortodoxe — care uneori se luminează și prin cunoașterea unor canoane — printr'o predică morală, însemnează a crede (ceea ce probabil nu e cazul d-lui Prof. Iorga) că religia se poate reduce la morală. Asta însă ne-ar îndepărta de „adevăratul sens al ortodoxiei” și ne-ar arunca

iremediabil în lagărul „unui protestantism care a luat câmpii“ (pentru a întrebunța chiar termenii d-lui Profesor).

Lăsând la o parte problema învățământului religiei — care, în treacăt fie zis, trebuie să fie altceva decât trăirea religioasă, care se face la biserică, prin biserică — e neapărat necesar să tragem o linie de demarcație între religie și morală. Care morală are dreptul și trebuie să urmărească înălțarea cugetului și îmbunătățirea inimii, dar care în nici un caz nu se poate suprapune, necum să se poată substitui religiei. E adevărat că un om crescut și trăind efectiv în învățătura bisericii noastre ajunge, neapărat, la o înălțare a cugetului și o îmbunătățire a inimii, — dar asta nu ca un scop ci ca o consecință a felului de a înțelege și valorifica existența. Viața religioasă și bunurile ei constituiesc un domeniu în toate felurile mult mai larg decât cel al moralei; și a reduce religia la o „predică morală“, fie și „cu exemple luate din viețile sfinților“, înseamnă a înlesni alunecarea înspre o morală laică (înspre o francmasonerie oarecare), a pierde „sensul adevărat al ortodoxiei“ și a ignora problema mântuirii, care, orice ar crede oamenii luminați, rămâne problema centrală a omului ca om.

Nu ignorăm că statul român modern a avut în chip statornic tendința de a transforma biserica într'un simplu instrument de poliție socială, — ceea ce nu era decât foarte firesc, dat fiind că toată generația de la 1848 era francmasonă. Asta nu înseamnă însă că noi trebuie să acceptăm această falsificare și sărăcire a religiei. Mai ales azi nu, când însăși ierarhia oficială a Bisericii noastre începe să regăsească drumurile cu adevărat duhovnicești.

2. De o bucată de vreme — de la câțiva ani după războiu — se obișnuiește în anumite cercuri a se vorbi cu un fel de desconsiderare despre misticism. Mai interesant decât a protesta împotriva acestei atitudini este a preciza ce înseamnă ea efectiv; dat fiind că după o bănuială a noastră, repetat verificată, de cele mai multe ori vorbesc de misticism oameni cărora le scapă sensul acestui cuvânt.

Sunt oameni, culturi și civilizații cari cred că realitatea aceasta sensibilă, în care trăim noi și care constituie experiența noastră imediată, nu epuizează existența; că mai mult, există oarecum două lumi, dintre cari una tangibilă, vizibilă — de aci — și alta intangibilă, invizibilă — de dincolo — ,principiu oarecum și rațiune de a fi a celei de aci. Putința omului de aci, de a pătrunde dincolo în chiar această viață, constituie experiența mistică a fiecăruia din noi. Pătrunderea vieții de dincolo în viața de aci, prezența ei în fiecare moment al istoriei, constituie înțelegerea mistică a existenței.

Misticismul poate fi deci contestat, — dar cu o condiție : ca, anume, cei cari o fac să-și dea seama că contestă însăși existența religiei; sau, dacă vreți, a oricărei religii.

Vreau să adaug, pentru oamenii luminați cari își închipue că sunt rumâni, că țaranul nostru care, plecând la drum, face semnul crucii, depune cea mai categorică mărturie pentru... misticism.

3. Se vorbește însă și de un fals misticism. Fals misticism, — asta e desigur rău, ca orice lucru care e fals. Dar să nu exagerăm : un fals misticism e mai puțin rău decât lipsa oricărui misticism. Căci fals misticism înseamnă o alunecare, de sigur, dar o alunecare înlăuntrul unui domeniu care e și al harului și deci al mân-

tuirii; pe când lipsa misticismului înseamnă incapacitate totală de mântuire; situarea ta într'un domeniu în care, chiar când jertfești, nu jertfești decât orgolulul tău, deasupra cărui nu se mai află nimic.

Inseamnă aci credința mea de nespecialist: că acel care înjură pe Dumnezeu e mai aproape de mântuire decât cel care trăiește în negarea lui Dumnezeu, chiar dacă moralmente duce o viață fără păcat. Căci cel dintâi prin chiar blestemele lui îl mărturisește; pe când cel de al doilea..

Eu știu că toate acestea sunt mărturisiri cari ar putea provoca scandalul celor cari își închipuie că rostul religiei nu este decât a înălța cugetul și îmbunătăți inima.

Nu pentru a promova o religie polițienească apare însă **Predania**. Ci pentru a lămurii drumurile aspre, și prăpăstioase uneori, ale mântuirii.

Nae Ionescu

Cuviosul Roman cântărețul

În ziua de 1 Octombrie, biserica noastră prăznuiește, alături de alți sfinți, de Aco-perământul Maicii Domnului dela Vlaherna și pe cuviosul Roman, făcătorul de condace.

În Sinaxarele liturgiilor noastre vechi și noi este însemnat: Cuviosul Roman cântărețul. În calendarele obișnuite, numele lui Roman nu se întâlnește, iar în cel arhiepiscopesc citim: Apostolul Anania și Roman.

Peste numele sfântului Roman se așterne o totală uitare. Câți dintre clerici vor fi știind ceva despre acest Roman și despre opera lui?! S'a întâmplat cu Sf. Roman ceea ce s'a întâmplat și cu alți sfinți, capete alese, suflete inspirate. Valoarea lor cea mai de preț a rămas uitată sau trecută pe un plan inferior. Câți știu de pildă de prăznuirea Sf. Ion Damaschin, a Sf. Ion Gură de Aur, a Sf. Ion Evanghelistul, etc.?!

S'a petrecut în biserică ceva, destul de ciudat la prima vedere, și anume: tot ceea ce trecea dincolo de cadrul contemplației pure, practicei ascetice și thaumaturgiei, rămânea pe al doilea plan.

Tot așa și Sf. Roman este cinstit mai mult pentru cuvioșia lui, pentru viața lui de inger în trup, de cât pentru opera lui de adâncime teologică și frumusețe poetică. Este un fenomen ce merită a fi studiat foarte de aproape și cu mult discernământ pentru luminarea unora și alungarea rătăcirii altora.

În sinaxarul lui din Mineiu citim că era sirian de neam, din orașul Edesa, că a

fost diacon la Berit, slujitor la biserica Învierii și de acolo a venit la Constantinopol. La Vlaherne „a luat darul alcătuirii condacelor, arătându-i-se în vis Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, care dându-i o bucată de hârtie, îi porunci să o mănânce; deci i se păru că deschise gura și înghiți hârtia, și fiind praznicul Nașterii lui Hristos, îndată cum se deșteptă, suindu-se la amvon, începu a cânta; *Fecioara astăzi pre cel mai pre sus de ființă naște...*“

Aceste spuse ale sinaxarului trebuiesc situate și tâlmăcite în sensul just al adevărului. Nu trebuie să uităm sentimentul de adâncă smerenie ce stăpânea pe oamenii bisericii în genere și în deosebi pe cei dăruți cu multe daruri și felurite talente. Enormele resurse intelectuale, oratorice, spirituale, poetice, erau socotite daruri ale Duhului Sfânt, însuflări Dumnezești și atâta tot. Cel care dovedea, sau manifesta atari însușiri nu avea nici un merit personal. El era instrumentul ales de Dumnezeu într'un scop bine precizat. Individualitatea și personalitatea lui nu existau de cât în măsura în care inspirația de sus o voia. El era reflexul darului dumnezeesc, și cu cât acest dar se manifesta mai profund și mai simțit, cu atât, el se socotea mai mic și mai smerit. În viața Sfinților noștri, aceasta este axioma: vrednicie, rânduială de sus.

Nimeni nu se poate fâli cu vorba sa, cu cântarea sa, sau cu puterea facerii de mi-

nuni. Acestea sînt lucrări ale Duhului Sfânt, ce se săvârșesc cu implacabilă rânduială și care nu îngăduie nimănui o socotință de sine și de vrednicia sa. De privește și de cercetează cineva viața sfinților, o găsește străbătută de acest fir continuu, pe cât de nevăzut, pe atât de evident.

Peste tot se accentuează adevărul: cu vrerea lui Dumnezeu, cu îndemnarea Duhului, etc. Și până târziu, aproape de timpul nostru, adevărul acesta a stăruit la oamenii bisericii. Astăzi, din păcate, credința asta nu-i mai stăpânește. Astăzi sînt plini de „știință“ teologică... Așa se explică pentru ce, tot ceea ce arată o participare efectivă a voinții omenești, o luptă, în adevăr gigantică, împotriva firii sau împotriva stilurilor lumii acesteia, cum de pildă nevoițele cuvioșilor sau suferințele, de multe feluri, ale mucenicilor, sînt trecute pe primul plan. Așa ne explicăm de ce, în viața sfântului Roman, după sinaxar și după lauda din cântările bisericii, viața sa călugărească primează latura, pe care noi voim a o înfățișa aci. Căci, în sinaxar se spune, că „a luat darul alcătuirii condacelor, arătându-se în vis Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu“.

Deci meritul sfântului Roman în alcătuirea condacelor este acesta, că a primit darul de sus, și nici de cum altul. Socotința aceasta, omenește chiar vorbind, își avea tîlcul ei, și anume: înfrîngerea omului, stăvilirea trufiei și a oricărui gând ce ar fi putut, într'un chip oare care, să nască mândria, din care atâtea rele s'au născut. Deci nu era omul săvârșitorul unei opere, ci Domnul de sus, dela care venea și darul și adevărul,

Astfel trebuie înțeleasă spusa sinaxarului căci acolo noi mai întîlnim și următoarea știre, foarte prețioasă: „Acesta a făcut condacele și a celorlalte praznice, încă și ale sfinților celor mari; așa că mulțimea condacelor, care s'au făcut de dînsul, este mai mult de o mie“.

Această știre ne dă tot adevărul asupra operei poetice a sfântului Roman și concordă cu cercetările serioase făcute de la o vreme asupra lui.

S'a născut într'un oraș cu un mare trecut cultural, oraș în care învățătura Mântuitorului Hristos străbătuse din început. În Edesa și în întreaga provincie a Siriei, multe idei s'au frămîntat în primele veacuri ale creștinismului.

Poziția Edesei era foarte propice unor frămîntări spirituale. Siria a dat versiunea Peșito, Siria a dat pe Bardesane, pe marele poet și innoțrat Efrem, și tot Siria a dat pe Paul de Samosata, pe Lucian Martirul, pe Diodor din Tars, pe Teodor de Mopsuesția și pe Nestorie. Deci Sf. Roman se naște și crește într'o lume de preocupări creștine și culturale, filosofice și teologice. El însuși a fost — după opera lui — un exponent al culturii creștine a timpului și orașului său. Așa că spusa sinaxarului și mai bine ne-o explicăm, când știm toate acestea.

La Constantinopol, Roman vine pe vremea împăratului Anastasie I (491—518). În jurul acestei cronologii a fost o discuție foarte aprinsă, care a durat aproape 30 de ani, de oarece existența lui în vremea lui Anastasie I, a fost mult controversată. Părerea lui Christ, Gelzer, Vailhé, Petrides, Bouwy și Krumbacher (care și-a schimbat de câteva ori opinia) care l situiază pe vremea lui Anastasie II (713—716) nu se mai poate susține.

Dom Pitra, Grimme, De Boor și Papadopoulos Kerameus îl situiază pe vremea lui Anastasie I. Susținerea lor se întemeiază pe 4 documente, de o netăgăduită valoare, cari concordă între ele. Acestea sînt: Sinaxarul oriental; ms. vatican 1603, reprodus de Dom Pitra în 1888; codicele 40 din bibl. patriarhiei din Ierusalim (veacul X—XI) publicat de Papadopoulos în 1893 și ms. 622 din bibl. din Berlin, (veac XI) publicat de Bolandiși în 1894.

Sf. Roman este cel mai de seamă dintre poezii bisericii creștine, în genere. Dom Pitra îl numește: *veterum melodum princeps*. Alții îl numesc *Pindarul creștin*, — fără să fie într'aceasta o exagerare. În opera Sfântului Roman întîlnim perfecțiunea poeziei liturgice. Deși este al nostru mai mult, al Orientului, cât de puțin ne este cunoscut! Opera lui a fost publicată în 1930 la Florența, în ediția „Testi Cristiani“ sub titlul: *Romano il melode*, inni a cura din Giuseppe Cammelli. Lucrarea este întemeiată pe 37 de manuscrise de prima (15) și a doua mână (22) din veacurile X—XIV, ce se găsesc în Sf. Munte, în Sinai, în Patmos, Messina, Torino, Viena, Moscova, Grottaferrata, Vatican și Veneția. Poemele sfântului Roman sînt în număr de 8.

1. La *Nașterea lui Hristos* are 515 versuri. Acrostihul acestui poem este; Cântarea smeritului Roman. Din el am păstrat

numai primele 10 versuri: „Fecioara astăzi, pre cel mai pre sus de ființă naște“:

2. *La Întâmpinarea Domnului* are 411 versuri. Acrostihul poemului: Acest cuvânt este al lui Roman. Din el am păstrat 10 versuri (23—33): „Cel ce ai sfințit pântecul Fecioarei cu nașterea ta.“

3. *Fecioarele înțelepte și fecioarele nebune* are 705 versuri. Acrostihul: Facerea smeritului Roman. Primele 14 versuri formează prima stilură de la Utrenie din sfânta și marea Miercuri. (Triodul grecesc)

4. *Ziua judecâții*, are 516 versuri. Acrostihul: Cuvântul smeritului Roman. Am păstrat primele 12 versuri: „Când vei veni Dumnezeu cu slavă pre pământ..“

5. *Iuda* are 410 versuri. Acrostih: Face-rea smeritului Roman.

6. *Tăgădurea lui Petru* are 530 versuri. Acrostih: Cântarea smeritului Roman. Unele versuri par a fi inspirat pe alcătuitorul antifoanelor din Joia cea mare.

7. *Plângerea Fecioarei* are 365 de versuri. Acrostih: A smeritului Roman. Primele 7 versuri formează condacul din sfânta și marea Vineri la patima Domnului și plângerea Născătoarei de Dumnezeu: „Veniți toți să laudăm pre cel ce pentru noi s'a răstignit.“

8. *Alt canon la Învierea cea de a treia zi a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*. Acrostih: Cântarea lui Kir Roman.

Și iată, din opera cea vastă a Sfântului Roman, cât de puțin s'a păstrat în cărțile noastre liturgice! De sigur o bună parte s'a înglobat în alte poeme, sau le-a inspirat.

Tăcerea ce s'a așternut peste numele Sfântului Roman nu este nici dreaptă nici îndreptățită.

În troparul său ni se povestește, că a avut mare învățătoare pe Născătoarea de Dumnezeu, dela care a luat graiurile cele înalte ale dogmelor celor de Dumnezeu cuvântătoare.

Iar în canonul său din mineiu, numit al cunoscutului — întâlnim câteva amintiri prețioase ale operii sale poetice. Astfel: „Izvo-

rât-a limba ta fânt'ni curgătoare, cântând cele dumnezeiești, și arătându-ne lămurit Nașterea cea negrăită a lui Hristos din Fecioara“ (Cântarea 3). Sau „Lăcaș te-ai făcut dumnezeiescului Duh, și gură mișcătoare de foc, care glăsuiești dumnezeieștile cântări și îndulcești sufletele celor ce te laudă pre tine, Romane“. Sau: „Fosta-i ca o alăută și ca o vioară cerească, carea trage către sine tot cugetul cu povestirile tale și cu veselitoarele tale cântări“ (Cântarea 4). Sau: „Arzându-te de dumnezeiască dorire... urmând cetelor celor îngerești înțelepte, ai repetat în lume cântările acelora...“ (Cântarea 8).

În manuscrisele muzicale din veacurile X—XIV, pe cari le-am văzut, singură slava dela Stihovăna este notată. Iar în condacarii notate — cari sînt foarte rare — am întâlnit condacul, *Fecioara astăzi*, în două numai, din veacul al XIII. Unul dela Bibl. Naț. din Paris. Anc. f. grec 397, fol. 76r-77r, altul dela Grotta ferrata I. v. V. foli 40v-41r. Lungimea lui indică, în mod cert, că această redactare muzicală nu aparține în nici un chip lui Roman, și că ea venea din timpul când poemul lui era redus, la cele dintâi 10 versuri, fie pentru trebuințele liturgice, fie pentru alte considerente.

Opera Sfântului Roman ne-ar fi de mare folos în rumânește. Ea așteaptă un cercetător, pătruns de dragoste pentru cele ale Domnului, de spirit științific și inspirat mănuitor al limbii, pentru a reinvia în biserică noastră pe *Pindarul poeziei creștine*.

Opera lui cunoscută ar înlătura toată pleava poetică religioasă, de factură protestantă, goală de duh, neînțelegătoare a dogmei ortodoxe, lipsită de avânt și entuziasm poetic, neinspirată și vulgară, care ametește capul multor clerici și mireni. Și ce bine ar fi, ca în locul acestei producții searbede și fabricate ad-hoc, să auzim în adunări și asociații creștine, versul înaripat al lui Roman, făcătorul de condace.

Pr. I. D. Petrescu

Imbisericire, nu Bibliolatrie

Bibliolatrii cred că dacă cineva are o biblie portativă, de buzunar, și citește din ea pe apucate, în tren, în tramvaiu, în birou sau în atelier, devine, prin însuși acest fapt, un perfect creștin ortodox, un fiu ideal al Bisericii.

De aceea, dâșii recomandă cu patos: „popularizați Biblia! Sectanții activează cu simplul și sfântul cuvânt al Bibliei, pe care oricine o pricepe și oricine o poate explica“.

Și în entuziasmul lor bibliolatrau, propun ca „Biblia să se împartă fiecărui cap de familie, odată cu așisele electorale, dela primărie. Și tot la primărie Biblia să le fie citită sătenilor“.

Ei, nu! Prețuitorii Bibliei merg prea departe.

Râvna lor este emoționantă și vrednică de laudă, înțelegerea lor, însă, pentru rostul Sfintei Scripturi în viața creștinătății ortodoxe, nu este dreaptă.

Și aceasta, pentru că nu „oricine“ „știe“ și deci poate da deslegări în aceste lucruri ale sufletului și ale credinții.

Biserica ortodoxă „stălpul și întărirea adevărului“ a stabilit canonul Sfintei Scripturi și numai ea are dreptul să o tâlcuiască; nu „oricine“ și, în niciun caz, la „primărie“.

Vedeți „Iisus Hristos, Apostolii și toate gurile de aur ale creștinătății nu erau licențiați în teologie“, cum spun unii, dar ei ne-au dăruit teologia, care e sfântă, pentru că în ea ne este formulată și tâlmăcită Descoperirea dumnezeiască.

Sfântul, slăvitul și întru tot lăudatul Apostol și Evanghelist Ioan este supranumit „Teologul“. Iar Sfântul Grigorie din Nazianz, mare Ierarh și Dascăl, așijderea.

Ei nu aveau diplome oficiale, dar erau „teologi“ adică „gânditori“ și „grăitori de Dumnezeu“, „tăinuitori ai Treimii“.

O diplomă de studii teologice, e drept, nu face pe cineva teolog, dar nici nu-l împiedecă a fi sau a deveni.

Dimpotrivă. Studiile teologice serioase interzic creștinului ortodox să riște opinii personale, unori, atât de originale, încât se acordă „oricui“ dreptul de a tâlcui Sfânta Scriptură, chiar și „primăriei“.

Nu! Biserica ortodoxă „zidită pe temelia Profeților și Apostolilor“, alcătuită din oa-

meni cu aceeași credință, nădejde și dragoste, sfințiți prin aceleași infricoșate, dumnezești și mântuitoare Taine, călăuzită de Ierahia legiuită, care, isvorăște din neîntrerupta succesiune, care purcede dela Apostoli și prin ei, dela Domnul, a așezat Descoperirea dumnezeiască a Vechiului și Noului Așezământ la temelia închinării și trăirii ei, pentru că pe amândouă aceste descoperiri dumnezești le aflăm în sfintele ei slujbe și cărți, tâlcuite drept și mărturisite și pilduite de Sfinți.

Biserica n'a izolat Sfânta Scriptură de viața trăită a obștei. Dar această viață este cu puțință numai înăuntrul sfintelor ei Predanii și Mărturisiri.

În afară de ele, rămâne singură, puțința erorii indisciplinei și impietății.

În Biserica ortodoxă, Sfânta Scriptură este prezentă și, în chip organic, în Sfintele Liturghii, în Ierurgii și Imne, în care ea este interpretată în înțelesul ei cel adevărat.

Sfânta Evanghelie, de pildă, este și o carte de închinare.

De aceea stă în Altar, pe Sfântul Prestol, deasupra Antimisului, lângă Chivotul în care sălășluește, deapururea, Sfântul Trup și Sânge al Domnului. Este investmântată în aur și argint, este arătată credincioșilor la Vohod, este așezată, cu evlavie, în mijlocul bisericii, între lumânări, preotul și credincioșii în genunchie înaintea ei, i se închină și o sărută.

Citirea Sfintei Evanghelii în biserică, la sfintele slujbe, este ascultată în genunchi. Preotul sărută cu evlavie pagina de pe care a citit pericopa și inchipuie, cu ea, Sfânta Cruce, cu care sunt binecuvântați credincioșii.

Preotul este „binevestitorul Sfântului și întru tot lăudatului Apostol și Evanghelist, spre plinirea Evangheliei Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos“.

Sfânta Evanghelie se citește în toate Bisericile, nu numai în „majoritatea bisericilor“, cum cred unii. Ea nu este „declamată“, ca la teatru ei, *psalmodiată*. Iar psalmodierea ei nu este „obositoare“ decât pentru cei imputinați în evlavie și pentru cei lipsiți de înțelegere.

Psalmodierea Sfintei Evanghelii, nu poate

fi înlocuită cu citirea ei declamatorie. Aceia are un rost *ieratic*. (În biserică nu se poate vorbi ca pe uliță).

Nici preotul nu poate sluji lui Dumnezeu în straele lui obicinuite, ci în sfinte odăjdii, care-l împodobesc și-l despart, oarecum, de trup și de veac, pentru a-l integra în văzduhul de sfințenie al Bisericii — Cerul pe pământ — („În Biserica Slavei Tale, în Cer ni se pare a sta”).

Nu psalmodia deci poartă vina „molfălii”, „dondănelii” (cuvintele nu sunt, precum se poate înțelege, ale noastre) ci lipsa de grije, de pricepere și, poate, uneori, de cuviință și bună cinstire a unor slujitori.

De aci, nu urmează, că trebuie să înlocuim psalmodia cu declamația, ci numai că se cuvine să învățăm să psalmodiem după rânduială.

Vedeți, însă, când cineva vine la biserică, cu anumit duh, cu idei preconcepate, cu lipsa de înțelegere trebuitoare, nu poate desluși ce este și se cade să fie și să rămâie dreptul Bisericii, împotriva oricăror cărtiri, și iarăși: care trebuie să fie datoria lui, ca fiu smerit și ascultător al ei.

Pentru că de aceia sunt duhovnici și dascăli în Biserică, pentru că ei să aducă limpezire în nedumeririle credincioșilor. Pe când așa, de unul singur, creștinul, oricât de râvnitor, poate da greș.

„Mireanul contemporan” vede „slinul” și „vechimea” și „slova chirilică” a cărților noastre și se scandalizează, ca de un sacrilegiu, la descoperirea lor. Dar tot el se extaziază înaintea bisericilor seculare, a cărților și icoanelor cu trecut pierdut printre veacuri.

Ei bine, „slinul” de care ni se vorbește, este semnul unei sfinte noblețe a vieții noastre duhovnicești.

Și anume, că aceste cărți au fost citite mult și îndelung, că au fost sărutate cu focul evlaviei și udate îmbelșugat cu lacrimile căinții și nădejdi.

Această bătrânețe a lucrurilor Bisericii, nu poate constitui, prin urmare, un delict de inactualitate, ci un zăpăc de vrednicie și legitimitate spirituală în istoria evlaviei creștine.

În ce privește noua tălmăcire a Bibliei, adică „a traducerii ei în graiu și topică contemporană”, ne vom spune cuvântul, nu după multe zile.

Noi nu putem de dragul „expeditivilor” să îngăduim soluții și verdicte în chestiuni care, pentru un om al bisericii, care este

și un teolog, nu pot fi socotite chestiuni de impresionism și competență improvizată.

Slujitorii și trăitorii Bisericii au alt ritm sufletesc decât al veacului de acum; Ei au ritmul însuși al Bisericii, la care nu pot renunța de dragul „teologumenelor” ieșite din haosul unui subiectivism primejdios.

Impotriva bibliolatrilor, mușcați, fără să-și dea seama, de cele mai multeori de năpărcile raționalismului protestant, și care a înlocuit Biserica, Sfânta Tradiție și pe Mântuitorul Insuși, cu Biblia, neînțelegând că Sfânta Scriptură, ea însăși, este a Bisericii, a Tradiției, noi formulăm alt imperativ decât al lor („*popularizați Biblia*”) și anume: **Imbisericiți-vă!** Imbisericirea înseamnă intrare și rămânere în Biserică. Integrare în duhul predaniilor ei. Adică ascultare și supunere desăvârșită poruncilor ei.

Mărturisire. Creștinul ortodox este un om care „crede și mărturisește”.

Înundarea țării cu biblii, prin societăți streine sau indigene, citirea și tâlcuirea Bibliei la „primărie”, de „oricine” este o catastrofă. Și chiar o impietate.

Că fac sectarii acest lucru? Treaba lor. Ei au ieșit din Biserică și, lepădând predaniile și mărturisirea ei, și-au oprit biblia. Pe care o interpretează fiecare, după capul lui. Drept vorbind aceasta este „un fel de biblie”, pentru că cea adevărată a rămas în Biserică pentru că este a Bisericii.

De aceia fiecare sectar, cititor și tâlcuitor de Biblie, poate deveni oricând un cap de sectă nouă. Un ereziarh, mai mare sau mai mic, după puteri.

De aceia, dela marea erezie protestantă până azi, au apărut și apar mereu, sute de secte, unele mai bizare decât altele, dintre care unele au tăgăduit și dumnezeirea Mântuitorului.

Urmare firească a desprețului lor pentru Biserică și Tradiție, care ne-au dat și ne-au tâlcuit Scriptura. Motivul strategic, invocat de „popularizatorii” Bibliei, că prin răspândirea ei în popor se poate localiza, mai ușor, mișcarea sectară, este nereserios.

Propaganda sectară prinde în mrejele ei aproape numai pe cei ce s’au *desbisericit*, adică pe cei ce au ieșit din ascultarea Bisericii. Adeseori, oameni *puțini la minte* sau *necurați* în inima lor, adică pe mercenari.

Biserica este datoare, nici vorbă, să le stea într’ajutor tuturor. Dar nu acordându-le *dreptul ei de a învăța*, nici umplându-le casa și buzunarele de biblii, ci lucrând să-i

aducă, din nou, în comunitatea de credință, de nădejde și de dragoste, care este Biserica.

Preoții își vor putea împlini această datorie misionară, mărturisind și trăind învățătura Bisericii, adică dovedind că ei înșiși nu sunt niște *desbisericii*. („Eu mă sfințesc pe mine însumi pentru lume”).

Sfânta Scriptură stă bine unde a așezat o Biserică. Și de unde și cum o tâlcuiește ea.

Să lăsăm Sfânta Evanghelie, așa, mare și împodobită ca o împărăteasă, cântată, închinată și sărutată la Sfintele Slujbe și tâlcuită prin ele.

Să nu uităm că două mișcări religioase începute la noi, sub vădită influență protestantă, au evoluat, rapid, spre exclusivism sectar, din pricina slobodei interpretării a Bibliei. Aderenții lor au fost cei dintâi „popularizatori” ai Bibliei.

În Ardeal, șeful unei asemenea mișcări a răspândit zeci de mii de biblii. Rezultatul: șeful a ieșit cu mișcare cu tot din Biserică. La fel făcuse, numai cu câțiva ani înainte, altul.

Prin urmare, doi preoți „vulgarizatori ai bibliei”, și interpreți, de capul lor, ai ei au ajuns șefi de sectă.

Mai mult, în felul lor bibliolatru, au răspândit, înainte de a fi osândiți de Biserică, o biblie, editată de un sectar, deși Sfântul Sinod interzisese acea ediție. Se înțelege prin biblia tradusă de un eretic, se canaliza sistematic, în popor și erezile lui.

Motivul. Ediția Sfântului Sinod se epuizase și cum neamul rumânesc „nu mai avea Scriptură”, și se topia de dorul ei, i s'a servit, pe loc, o biblie contrafăcută.

Acești recentți capi de sectă, colportori de biblii, aveau și studii de teologie. Ei însă, *nu erau teologi*. Dar nu teologia lor a fost pricina acestei anarhii — ci tocmai *lipsa* ei. Adică, mai limpede: ieșirea pomeniților preoți din ascultarea Bisericii.

Noi, totuși, nu excludem Sfânta Scriptură, din circulația vieții noastre religioase.

Când ne gândim însă că citirea și tâlcuirea ei de „oricine” poate ajunge la „orice” anarhie exegetică și dogmatică — mai bine fără această „biblizare” din oficiu a poporului.

În înțelepciunea ei, Biserica nu a făcut, acest lucru.

Câtă Scriptură citită și tâlcuită se află în cărțile ei de slujbă a fost socotită de ea în-

destulătoare pentru creștinătatea binecinstitoare a rumânului.

De aceia poporul rumânesc nici nu a fost un cititor de biblie. Dar a fost un drept înțelegător și, mai ales, un râvnitor trăitor al ei.

El avea toată Scriptura în biserică și în cea mai limpede a ei tâlcuire. El mergea la biserică și-i asculta, cu luare aminte, toate slujbele ei. De ce era să ceară o biblie a lui?

În zilele noastre am constatat că în măsura în care un om poartă biblia în buzunar, o citește și și-o lămurește cu mintea lui, el se depărtează de Biserică. Nu se mai spovedește, nu se mai împărtășește și nu mai cerșește pentru sufletul lui slujbele Bisericii, ci devine, pe nesimțite un fel de *pastor*, trufaș, cârtitor și bârfitor, care știe, înțelege și poate tot. Fără harurile Bisericii și fără rânduiala ei.

Veți zice: sunt și excepții. De acord. Dar excepții. Ele sunt departe de a deveni regulă.

De altfel, ele nici nu pot deveni regulă. Că numai regula Bisericii este adevărata regulă.

Și aceia a fost, este și trebuie să rămână *alta*.

Să fim înțeleși, deci, că poporul rumânesc n'a citit Biblia, nu pentru că nu cunoștea buchile, ci pentru că era, ca să zicem așa, impregnat, saturat de Scriptură din slujbele Bisericii.

Și încă ceva: dacă am urmări numărul exemplarelor din Biblie ieșite din teascurile rumânești, pe vremuri, lucrul s'ar lămuri și mai bine.

Nici călugării nu erau cititori de biblie.

Dar o știau și o înțelegeau, fără greș, din cărțile de slujbă și din tâlcuirile Sfinților Părinți.

Așa dar, nu lipsa bibliei de pe masa, sau din buzunarul Rumânilor a fost pricina unor scăderi și căderi morale ale lor, ci *desbisericirea* multora dintre ei.

Iar îmbisericirea, sau reîmbisericirea nu trebuie să înceapă, în niciun caz, cu bibliolatrizarea poporului, ci cu înduhovnicirea lui prin mărturisirea și împlinirea, cu scumpătate, a învățăturilor și rânduelilor Bisericii.

Când am spus aici: „înapoi la molitfelnic”, sau când am vorbit de cărțile de slujbă isvor al predicii și trăirii ortodoxe, am făcut-o cu încredințarea că acesta este dru-

mul cel adevărat al îmbisericii și reîmbisericii poporului nostru.

Pentru că în afară de Biserică, nu poate fi mântuire, chiar cu Biblia în cap și în buzunar.

Pe când, fără biblie, rămânând ascultător și păzitor al Sfintelor Predanii și slujbe ale Bisericii, această puțință de mântuire îți stă, oricând, la îndemână.

Preotul nu este scutit de datoria de a învăța și cârmui obștea credincioșilor prin *predică și cateheză*. „Credința este din auz”.

Preotul trebuie să dea, deci, puțință neamului românesc, să audă și să învețe învățătura Bisericii, adăugând, el însuși, pilda unei vieți trăite după îndreptările și luminile ei.

Dar să nu i se răpească sau smintească acestui popor Predania și Biserica, pentru că atunci păstorii lui, cu toate bibliile lor, îi vor face slujbă de năimiți.

Să-i lăsăm rugăciunea, harul și supunerea. Să nu facem pe credincios *cap și păstor*.

Poporul este și trebuie să rămână „turma” cuvântătoare și ascultătoare, călăuzită și povățuită de „păstori buni”, așezați de Biserică, obște slințită de rugăciunile și harurile cari curg, prin ele, dela ei.

Iar *Dascăli*, numai Biserica are puterea să orânduiască, după știința ei, care este a Duhului Sfânt, duh al adevărului, vistier al bunătăților și dătător de viață. Care Sfânt Duh a fost trimis de Mântuitorul și este lucrător în Biserică.

Oricine, așa dar, se ridică împotriva Bisericii și așezărilor ei, împotriva Sfântului Duh se ridică și deci desprețuește darul, îndurările și iubirea de oameni a Mântuitorului Insuși.

Deci nu înapoi la Biblie. Pentru că nici nu este la *început*, ci *înapoi la Biserică* pentru că ea ne-a dat și Sfânta Scriptură.

Preotul Grigorie Cristescu

Sobor a toată lumea, sobor ecumenic, ecumenicitate

În congresul profesorilor Facultăților de Teologie ortodoxă din toată lumea, ținut la Atena, la începutul lui Decembrie trecut, s'a pus problema convocării „unui *sinod ecumenic*”. La o înțelegere nu s'a putut ajunge. Marea majoritate a profesorilor a fost de părere că o convocare a soborului „ecumenic” (al optulea pentru noi) nu este cu puțință. Între argumentele aduse împotriva ținării soborului a fost mai ales acela că noi ortodoxii fiind „numai o parte din creștinătate”, *n'am putea realiza „cantitativ” ecumenicitatea*. Și așa, iată-ne în fața concepției despre ecumenicitate a deținătorilor oficiali ai științei teologice.

Concepția asta aritmetică a ecumenicității e streină duhului ortodoxiei. Streină și primejdioasă. Ea vedește pierderea sensului lucrurilor. Din lenevire pentru smerita cugetare; din lipsă de contact cu realitățile, vii, ale credinții ortodoxe.

Pentru a ajunge la dreapta înțelegere a *ecumenicității*, vom cerceta aci unele *fapte*. Și așa vom putea înțelege prin ce se definește ecumenicitatea unui sobor: prin *numărul* episcopilor participanți; prin *repre-*

zentarea lor la sobor; prin *proporția justă* a acestei reprezentări; prin *participarea tuturor bisericilor* la sobor? Sau prin altceva.

1. *Numărul*. Din mulțimea de soboare, ținute între anii 160 și 787 pe întreg pământul lumii creștine, Biserica cunoaște numai *șapte soboare ecumenice*. La soborul I ecumenic (Niceia, 325) au fost de față între 250 și 318 Părinți. La soborul II (Constantinopol, 381) au fost 150 episcopi. La soborul III (Efes, 431) au fost vre-o 200. La soborul IV (Calcedon, 451), peste 600 (630). La soborul V (Constantinopol, 553) au fost față, la ședința ultimă, 164. La soborul VI (Constantinopol, 681) au fost prezenți 174. La soborul VII (Niceia, 787) au luat parte între 330—567 episcopi. Prin urmare, numărul părinților cari au venit la cele șapte soboare *ecumenice* se mișcă între 150 și 600. Dar asta însemnează că *nu au participat toți episcopii Bisericilor*. Fiindcă numărul acestora era cu mult mai mare. Noi știm că atunci când Vasilisc anulează hotărârea soborului dela Calcedon și pro-

clamă monofizitismul drept dreaptăcredință, enciclica lui monofizită are „consimțământul a vreo 500 de episcopi”. Iar când Leon I pune să întrebe, în anul 458, pe toți episcopii despre ortodoxia soborului de la Calcedon, „peste 1600 episcopi se pronunță pentru”.

Dar mai e ceva. La soborul „localnic”, ținut la *Sardica* în anul 347 au participat 376 episcopi. Mai numeroși, deci, decât la soboarele I, II, III, V și VI ecumenice. Iar la soborul din Efes (anul 449), sobor „tâl-hăresc” unde a triumfat monofizitismul, au fost 135 de episcopi. Și hotărârile acestui sobor au căpătat chiar întărirea împăratului. Cu toate acestea s'a ales praful de ele. Iar hotărârile soborului din *Gangra* (pe la 340) la care au stat față numai 13 episcopi au fost primite de soborul VI ecumenic. Și cât va dura lumea aceasta, în Biserică ele vor avea autoritate *ecumenică*. Ce mai rămâne atunci din criteriul: număr?

2. Dar s'ar putea obiecta că deși nu au fost față toți episcopii Bisericii, totuși ei au fost *reprezențați* acolo de arhiepiscopii lor, cari au mărturisit și în numele lor. Fals! Fiindcă, iată, episcopul Romei (și știți ce însemna episcopul Romei!) nu și-a trimis nici măcar delegați la soborul II ecumenic și la soborul V ecumenic. Episcopul Romei n'a fost prezent la niciunul din cele cinci prime soboare ecumenice. (La soborul V ecumenic papa Vigilius n'a vrut să vie, cu toate că se găsea încă în Constantinopol și cu toate că se făcuseră, chiar în cursul soborului, de atâtea ori intervenții pe lângă dânsul. A aderat, prin semnătură, mai târziu, după îndelungate stăruinți).

3. *Proporția justă*. La soborul IV ecumenic, din 630 de părinți, biserica apusului era reprezentată doar prin *cinci delegați speciali*. La soborul III ecumenic episcopii răsăriteni erau în majoritate categorică. (Precum la soborul de la *Sardica*, din 376 de episcopi 300 erau apuseni).

4. *Participarea întregel biserici*. La soborul II ecumenic au participat numai episcopi din imperiul roman de răsărit. Ceiace îndreptățește credința că Teodosie n'a avut de gând să convoace un „sobor a toată lumea”, ci doar unul al episcopilor răsăriteni. (v. *Hefele*, *Histoire des conciles d'après*

les documents originaux, t. II, première partie, pp. 3—4).

Dar dacă ecumenicitatea unui sobor nu se definește, nici prin numărul Părinților participanți, nici prin necesara lor reprezentare în sobor, nici prin proporția acestei reprezentări, nici prin prezența la sobor a tuturor bisericilor lumii creștine dreptmăritoare, atunci prin ce se definește ea?

Știm doar, că au fost soboare care au greșit. (Soborul tâlhăresc dela *Efes*, din anul 449; soborul de la *Stejar*, lângă Calcedon, din anul 403, prezidat de Teofil arhiepiscopul Alexandriei și nenumăratele soboare din vremea năpădirii ogorului dreptcredințe de ereziile ariene, semiariene, nestoriene și celelalte toate). Știm că la aceste soboare care au greșit — care au schimbat minciuna în adevăr — au fost prezenți chiar sute de episcopi. Și știm, iară, că hotărârile unor soboare alcătuite numai din câțiva episcopi (*Ancira* 18 episcopi, *Neocezareea* 24 episcopi, *Gangra* 13 episcopi) au fost primite de soboarele ecumenice. Mai mult chiar: hotărârile unora din singuratecii Părinți au fost recunoscute și pecetluite de soboarele ecumenice. (Astfel: epistola Sfântului Dionisie al Alexandriei (+264) împărțită în canoane; enciclica Sfântului Grigorie Taumaturgul (+270) împărțită în canoane; cuvântarea din căință a Sfântului Petru al Alexandriei (+311) împărțită în canoane; 3 epistole ale Sfântului Atanasie cel Mare (+373); opt enciclice și scrierea despre Sfântul Duh ale Sfântului Vasile cel Mare (+379) în 92 canoane; epistola Sfântului Grigorie Nissul (+395); două epistole ale Sfântului Kiril al Alexandriei (+444) și ale altor Părinți).

Dar atunci avem dreptul să ne întrebăm: ce mai rămâne din concepția... aritmetică a ecumenicității la care au ajuns — știe Dumnezeu pe ce cale — oamenii „științei” teologice?

Vedeți, în Biserica lui Hristos nici Patriarhii, nici Papii, nici Soboarele n'au putut schimba ceva. „Schimbători” au fost. Dar ei s'au rupt de trupul Bisericii. Și precum mlădițele rupte și aruncate, așa s'au uscat. (Cei ce vorbesc de „cantitatea” ecumenicității își mărturisesc — inconștienți — frățietatea cu Arie, cu Macedonie, cu Nestorie, cu toți tăgăduitorii Treimii, cu tăgăduitorii celor Șapte Taine, cu batjocoritorii Maicii lui Dumnezeu). Toți cei ce s'au tăiat de la

trup, s'au lepădat și au murit. Fiindcă au păcătuit împotriva Duhului Sfânt. Fiindcă au căzut sub anatema Sfântului Pavel. („chiar dacă noi înșine, sau inger din cer ar binevesti vouă altă învățătură decât cea pe care v'am binevestit-o, anatema să fie!“ Galateni, I-8). Paznic al dogmei și al rânduului a stat și stă *insuși trupul Bisericii*.

Biserica a primit, sau a respins mărturisirile soboarelor în măsura în care ele au fost sau nu conforme cu adevărul Ei. Iar pe soboarele „a toată lumea“ care au mărturisit drept, Ea le-a socotit soboare *ecumenice*. Aritmetică, formule juridice, parafe imperiale, n'au cântărit nimic în balanța judecății Ei. Așa a fost.

Deci dară, pentru ca un *sobor a toată lumea* să devină *sobor ecumenic* el trebuie să fie recunoscut de *Biserică* drept mărturisitor, fără greș, al adevărului. Dar asta nu poate veni decât *după ce s'a văzut mărturisirea lui*. Deci nu poate fi vorba de

„sobor ecumenic“ la convocarea acestuia. Fiindcă nu se știe ce va ieși. S'ar putea să calce pe urmele soborului de la Efes.

Principial vorbind, participarea tuturor episcopilor Bisericii la un sobor, nu conferă, prin aceasta, acelu sobor atributul ecumenicității. Să ne amintim de vremile de sbucium, de vremile de apostasie aproape totală, când — precum spune un istoric — „lumea creștină privea uimită că ea deodată s'a făcut ariană“. Vremi de apostasie mai pot veni. Dar ele vor trece; precum au mai trecut. Fiindcă Duhul Sfânt este în Biserică.

Ecumenicitate, prin urmare, însemnează *invariabilitatea* învățaturii Bisericii. Însemnează măsura „creșterii firești“ a Evangheliei. Această măsură, acest dreptar *obiectiv* noi îl avem astăzi. Cu puțină osteneală l-ar avea la îndemână și cărciumarii adevărului.

G. Racoveanu

INSEMNAȚII

Un savant. Sub titlul „*Studii și comentarii, psaltirea în versuri*“, preotul I. Popescu-Mălăești, profesor de Exegeza Vechiului Testament, la Facultatea de Teologie din București, a publicat, în revista „Raze de Lumină“, un studiu menit a-i sporii celebritatea și așa destul de lată. În acest studiu savantul profesor examinează traducerea în versuri a Psaltirei, făcută de Dosofteiu Mitropolitul (tipărită la Uniev, în anul 1673). În partea introductivă a „studiului“ omul de știință care ei preotul I. Popescu-Mălăești precizează că nu studiază aci traducerea „din punct de vedere al limbi românești, ci al cuprinsului și exactității“ ei. După ce observă că „oamenii Bisericii veacului nostru“ sunt „așa de superficiali și grăbiți la slavă deșartă“; după ce ne asigură că „fără voia lui creștinul evlavios, ce citește cărțile bisericești, capătă o deosebită finețe în a simți ce-i potrivit și ce-i nepotrivit“, marele ebraist trece la examinarea traducerii lui Dosofteiu, spre a exemplifica *superficialitatea* mitropolitului și lipsa lui de finețe. După această operație, ne înfățișează, apoi, sfinția-sa o probă de traducere a Psaltirei, potrivit „gradului pe dezvoltare la care a ajuns studiul și cercetările științei teologice“.

Din Dosofteiu, ne înfățișează părintele profesor

psalmul 19 (18 grecește și rumânește) „*cercetând pe scurt, în note, exactitatea traducerii și a înțelesului psalmilor*“. Ajungând la versurile:

Ca aurul cel bun sînt dorite.

Și ca piatra cea scumpă iubite.

Și cu ce altă leaș răduce?

Că sînt și decât stredia mai dulce (39-42),

(v. I. Bianu, *Psaltirea în versuri* întocmită de Dosofteiu, Mitropolitul Moldovei, București, 1887, p. 59), omul științei teologice pune, cu autoritate, această notă:

„*Noi trebuie să fim traducători, nu să făurim alt text, după al nostru gust. Ajungem ca Dosofteiu să vorbim de „stridii“ probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deși aci nu se pomenește de stridii*“. („*Raze de Lumină*“, an. VI, nr. 3, p. 241, nota 9). Și ne arată apoi sfinția-sa despre ce e vorba în acest vers (42): nu se vorbește în original, nicăiri, de *stridii*; ci de miere, de *pârnga de miere*. Și așa, s'a întâmplat dezastrul!

Fiindcă Dosofteiu n'a vorbit acolo de scoici; de *stridii*. Ci tocmai de *pârnga de miere*. Cuvântul întrebuițat de Dosofteiu este un cuvânt foarte des întrebuițat în limba rumânească veche. El vine dela vechiul slav bisericesc *strād*=miere (v. *Tiktin*, (Dr H.) Rumänisch-Deutsches Wörter-

buch, București, 1923, s. v., pp. 1511—1512; *Șănteanu* (Lazăr), *Dicționar universal al limbii române*, (1929), s. v., p. 620; *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, București (1931), s. v., p. 1215). În *Psaltirea Scheiană* (ps. 18, 11): „Județele Domnului” sânt „mai dulci decât mierea și stredea”. Într’un document din 1528 se vorbește de „miere strede”. (v. *Hurmuzachi*, I, 206).

Adecă miere pângă, miere curată. La fei în *Dosofteiu*, *Viețile Sfinților* (Noemvrie 25): *Limba ta acea curătoare de stride*. (Cf. † T < it > S < imedrea >, note bibliografice, în „*Biserica Ortodoxă Română*”, an. LII, nr. 11—12, pp. 797—799.

„*Probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deși aci nu se pomenește de stridii!* Vai de steaua „științei teologice”, Părinte! Cât de sigură de sine este! La ce treaptă de tâmpenie s’a înălțat! Nimic n’o mai poate nedumeri. Nimic n’o mai surprinde. A văzut scris *stredie* în loc de pângă de miere și n’a stat în loc să se întrebe. Nu. A cețit (prost) *stridie*. Și ignoranța și lipsa, totală, de spirit critic a tras linie și a adunat: *stridile îi plăceau* mai mult decât orice; era firesc să se gândească la această comparație! Și lipsa de modestie (și prisosul de prostie) îl determină pe „savant” să-l... ia la vale pe *Dosofteiu!*...

Omul care a comis gafa asta, nu s’a sinucis. De loc! Dimpotrivă: insultă pe „așa de *superficialii* oameni ai Bisericii veacului nostru”; vorbește de „*finețea de a simți ce-i potrivit și ce-i nepotrivit*”; se fălește cu „*gradul de dezvoltare la care a ajuns studiul și cercetările științei teologice...*”

G. Racoveanu

Nesocotirea Predaniei a făcut ca în viața Bisericii noastre, să se producă unele fapte, de a căror primejdie nu s’au pătruns mulți, dar ale căror roade pierzătoare de suflet le va simți cea dintâiu Biserica.

Iată unul din aceste fapte: retipărirea Sfintei Scripturi, în traducere nouă. Dar mai ales *traducerea și răspândirea* în chip gratuit a *Cântării Cântărilor*. Cu traducerea acestei cărți din Sfânta Scriptură și cu atât mai vărtos cu răspândirea ei în mâna tineretului, s’a nesocotit predania de totdeauna a Bisericii ortodoxe.

Căci dacă *Sfânta Scriptură cuprinde adevăruri de credință descoperite* (și acest lucru l-a hotărât și hotărnicit Biserica prin predania ei) datorie de căpetenie este ca, la *înțelegerea și la folosirea* Sfintei Scripturi să se țină seamă, în primul rând, de felul cum a hotărnicit Biserica să *fie înțeleasă și folosită* Sfânta Scriptură. În întregul ei, sau în parte.

Pe aceste două mărturii ale Bisericii — că în Sfânta Scriptură se cuprind adevăruri descoperite și că prin trăirea acestor adevăruri, Biserica a statornicit, în predania ei, dreptare pentru înțelegerea și folosirea lor — se întemeiază autoritatea Sfintei Scripturi ca izvor de credință. Iar nesocotirea acestor dreptare înseamnă *atacarea autorității Sfintei Scripturi*.

Așa trebuie socotit faptul traducerii din urmă a Cântării Cântărilor și al răspândirii acestei traduceri în mâna tineretului. Deoarece traducerea, adică darea pe graiu înțeles a cuprinsului cărții, nu a isvorit din cunoașterea îndeaproape a înțelesului pe care predaniile Bisericii l-au dat acestui cuprins în fiecare vorbă a lui, ci mai de grabă din comparare de traduceri întemeiate pe însemnarea imediată a cuvintelor. Traducerea este astfel fidelă din punct de vedere filologic; atât de fidelă chiar, că pare a îmbrăca slova prozatorului vremilor de azi, preocupat de cuvintele tari, care rețin pe celitor la înțelesul imediat, material, neingăduindu-i pătrunderea unui înțeles tainic, spiritual, pe care-l urmărește astfel cartea.

Desigur o traducere nu este o explicare, un comentariu; trebuie să fie însă, prin forma ei simplă, lămuritoare a înțelesului cărții. Iar acest lucru nu se poate înfăptui prin traducerea cu ajutorul lexicului și a traducerilor altora; ci prin pătrunderea înțelesului pe care viața Bisericii l-a dat acestei cărți, prin predania părinților și prin mărturisirea Bisericii. Ori, slova traducerii noi a Cântării Cântărilor nu lămurește înțelesul înalt al cărții, pe care i l-a hotărât Biserica ortodoxă.

Pe dealtă parte predania Bisericii a mărginit folosirea Cântării Cântărilor numai la cei ce au ajuns la vârsta matură, când cuvintele nu mai atâță imaginația și când este cu puțință pătrunderea înțelesului tainic și deci zidirea de suflet. Așa au găsit cu cale Ebreii; așa au statornicit în predaniile lor Părinții; așa a mărturisit întotdeauna Biserica.

Doar în Biserica română s’a socotit dimpotrivă că tineretului de sub douăzeci de ani li este sorocită Cântarea Cântărilor și i s’a împărțit gratuit, într’o traducere pentru mintea vârstei; ca să-și poată da seama de ceace este Sfânta Scriptură, să-i cunoască frumusețile, să-i desvolte curiozitatea și să-l atragă la citirea ei.

...Așa a găsit de cuviință Biserica română să popularizeze Biblia. Intocmai ea editorii de romane în fascicole. Căci doar deaceea cea dintâiu *fascicolă* din noua traducere a Sfintei Scripturi a fost aleasă Cântarea Cântărilor și împărțită gratuit tuturor!

Serban Popescu

Rudele în biserică. Catedrala metropolitană din București, între anii 1932—1935 „a fost renovată în întregime atât pe dinăuntru cât și pe dinafară.. de I. P. S. Patriarh, cu cheltuiala de 5 milioane lei.. făcându-se din nou toată tencuiala și pictura în frescă...”

Zugravul care a făcut „fresca”, despre care d. profesor N. Iorga a spus că e o rușinoasă bălțătură, e d. Belizarie, ajuns de o bucată de vreme pictorul oficial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, al Ierusalimului și al altor îndepărtate locuri. S'a părut, însă, d-lui Belizarie că nu-i este de ajuns iscusița — de care d. Iorga a vorbit cum a vorbit — și nici cunoștințele, despre care cei dela Comisiunea Monumentelor Istorice știu foarte mult. Și după o raită prin Italia, a devenit subit *original*. Astfel, cine intră în pronaosul catedralei metropolitane și cată să se închine la moaștelor mucenicului Teodor Stratilat (din răclița roșie), dă îndată cu ochii de *Cuviosul Gheorghe*, pe perețele din dreapta. Uimire! Vestminte de călugăr, mătănii și cămilafcă de călugăr, cunună și scriptură de cuvios. Chipul însă este al lui „Badea” Gheorghe Cristea din Toplița română (Ardeal), tatăl Părintelui Patriarh. Chip viu și frumos, împodobit cu o barbă ca a unui pustnic din Tebaida, ochii scânteetori și o sănătate de fier în toată înfățișarea lui (intocmai ca în fotografie). Bieții creștini opresc mâna la mijlocul crucii. Nu știu ce poate să fie! Căci de-i portret, poartă în jurul capului cunună și scriptură de cuvios; de-i cuvios ce caută în aceste straie chipul lui „badea” Cristea? Și din pricina nedumeririi uită să se mai închine la sfintele moaște ale marelui *mucenic* (Teodor Stratilat). Fiindcă ei știu că „badea” Gheorghe n'a fost nici cuvios și nici trecut de Biserică în calendarul său.

Trec, de aceia, în partea stângă a pronaosului ca să se închine, b. rem, moaștelor cuviosului Dimitrie Basarabov, din racla așezată în nișa din stânga. Ochii lor dau aci peste o prea aleasă cuvioasă, față în față cu badea. Cetesc în jurul capului său: „Cuvioasa Domnica”. Și, iarăși uimire! Recunosc îndată pe răposata Domnița Cristea, născută Coman din Galați, care a avut cu badea Gheorghe 8 copii; iar dintre ei „al patrulea copil a fost Ilie, Patriarhul — Regent de azi al României”. (Vezi fotografiile din cartea lui Ion Rusu Abrudeanu: Patriarhul României Dr. Miron Cristea, Înalt Regent; 1929).

Frumoasă, se'nțelege, așa cum trebuie să fie mama Patriarhului; dar în nici un caz *cuvioasă*, căci nicăeri nu se găsește în viețile sfinților: *Cuvioasa Domnica, născută Coman, din Galați*, n 1842; în 1924, mamă a 8 copii, dintre care al patrulea copil a fost Ilie etc.

Neînțelegând nimic, ei uită și de astă dată să se

mai închine, și privesc mai departe la portret, mirându-se de meșteșugul portretistic al d-lui Belizarie, sau ies afară scârbiți de atâta impietate.

Această scârbă dăinuiește din anul mântuirii 1932-1935, de când cu renovarea tencuiei și „frescei” din catedrala metropolitană. Și va dăinui până la sfârșitul veacului.

Afară numai dacă Prea Fericitul Patriarh, cunoscut cinstitor de sfinți, iubitor până la cult al părinților săi și autor, în tinerețe, al unei minunate *erminii* nu va da ordin mincinosului și lingușitorului zugrav să îndrepte fărădelegea făcută. Ca nu cumva urmașul în scaun al I. P. S. Sale, să tragă cu bidineaua peste fericirii săi născători, cari cu nimic nu s'au făcut vinovați față de zugravul Belizarie.

G. R.

Fără de păcat.. Mulți clerici își îngăduie „îndreptări” de text și chiar de senz în slujbele bisericești. Indrăsneala lor merge până acolo, încât îndreaptă până și textul liturgic. Astfel un arhiepiscop, care face câte „o țără de liturghie” din când în când, schimbă cuvintele... „să ne miluească și să ne mântuiască pre noi...” din otpustul Sfintei Liturghii, așa: „să *vă* miluiască și să *vă* mântuiască pre voi”.

Bănuim că părintele arhiepiscop nu face acest lucru din inconștiență. Și nici măcar de dragul literaturii (deși s'a ocupat cu literatura). Ci vrea să spună că înalt preasfinția sa se socotește deslegat de mila lui Hristos și de mântuirea lui, prin calitatea sa de ministru al lui Dumnezeu. Mila și mântuirea sunt doar pentru cei de față: „voi”, turma! Cei sfinți n'au nevoie să se roage pentru păcatele lor, pentru motivul că n'au păcate.

Afle însă innoitorul arhiepiscop și cei ce mai fac la fel că „prea sfințit” nu însemnează sfânt. Și chiar dacă prin faptele și prin nainte vederea lor li s'ar descoperi că sunt *sfinți*, încă sunt datori să se roage pentru păcatele lor. Căci, în trup fiind, n'a fost fără de păcat decât Mântuitorul.

Cine crede altfel cade în păcat de moarte, asemănându-se lui Dumnezeu. Se rânduiește cu bună sau cu rea știință în ceata *pelagienilor*. Și cade sub *anatema* canoanelor.

Deci, mai încet cu siguranța generală a prea sfințeniei!

S. P.

Arhiepiscopia Bucureștilor publică, în „Apostolul Circularelor”, ordinul ei Nr. 14969 din 10 Februarie 1937, către toți stareții mănăstirilor. Acest ordin spune:

„Ca urmare raportului.. cu onoare vă invităm a lua cele mai urgente măsuri pentru aplicarea dispozițiunii date, ca în fiecare Mănăstire să fie o școală

pentru monahi și anume de o parte cu categoria acelor ce acum învață să scrie și să citească, iar de altă parte categoria celor mai înaintați, cărora li se pot preda anumite cursuri introductive în legătură cu Sf. Scriptură, Sf. Tradiție, ca izvoare ale credinței noastre ortodoxe.

Se vor putea folosi ca lecturi *Viețile Sfinților* între care și ultimile patru volume ale distinsului scriitor Al. Lascarov-Moldovanu. Iar pe lângă aceasta se vor continua, după obișnuita *pravilă monahală*, explicarea chestiunilor de ordin ascetic și mistic, ca viața monahală, explicarea serviciului divin și contribuția monahismului la alinarea diferitelor suferințe sociale.

Când vom avea personalul necesar, se va încerca și o pregătire de asistență medicală, prin Crucea Roșie pentru caz de război".

Viețile Sfinților ale distinsului scriitor Al. Lascarov-Moldovanu! Nu *Viețile* dela Neamțul. Nici *Proloagele* dela Neamțul. Nici măcar *Viețile* tipărite, cu aprobarea Sfântului Sinod și cheltuiala lui Iorgu Dumitrescu, de la Podu-Bârbierului, după cele începute de mitropolitul Grigorie Dascălul (în 1835). Nimic din toate astea. În locul lor leșinătura scriitorului Al. Lascarov-Moldovanu.

Acest ordin al Secțiunii Culturale a Arhiepiscopiei vorbește și de „contribuția monahismului la alinarea diferitelor suferințe sociale"... Turci de-ar fi la conducerea secției culturale (Turci netâmpiți) și tot ar avea mai multă înțelegere pentru rosturile monahismului decât actuala conducere a ei!

. . .

I. P. S. Ghermanos, mitropolitul Tiatirei a trimis Părintelui Patriarh următoarea scrisoare:

«Sunt sigur că I. P. S. Voastră a fost informat încă de mai înainte că în vara viitoare, între 12—16 Iulie și 13—18 August au fost convocate două conferințe creștine mondiale. Prima convocată la Oxford de Mișcarea „Life and Work”, se va ocupa de relațiile între Biserică, societate și stat; cea de-a doua, convocată la Edimburg de Mișcarea „Faith and Order”, va continua discuțiile începute la Lausanne (1927) asupra chestiunilor doctrinare.

Cum Biserica ortodoxă a răsăritului a luat parte încă dela început la aceste mișcări, s'a trimis tuturor bisericilor autocefale care constituie Biserica ortodoxă o invitație pentru a putea fi reprezentate la Conferințe și chiar s'a fixat numărul reprezentanților pentru fiecare biserică.

Pentru acea Sf. Biserică fiind rezervate cinci locuri, îmi permit să solicit I. P. S. Voastre, în umila mea calitate de președinte al *Secției ortodoxe*, să binevoiți a mă informa pe cât posibil mai curând asupra numelor reprezentanților bisericii I. P. S. Voastre pentru a le da secretariatelor mișcărilor.

Dorim reușită deplină primei conferințe. O dorim și celei de a doua, deși nu o sperăm.

Indiferent dacă conferința doctrinară dela Edimburg va ajunge la soluțiuni precise, suntem însă datori să reținem însemnătatea întâlnirii *creștinismului mondial la Oxford pentru organizarea acțiunii creștinismului practic*. Trebuie înțeles, cât nu va fi prea târziu, că a trecut vremea pozițiilor și opozițiilor interne în latura practică a Bisericii lui Hristos».

Mitropolitul Ghermanos crede, deci, că *Biserica Ortodoxă* este o *Secție* a Creștinismului. (Că, deci, poate fi mântuire și în tabăra celor ce n'au cele Șapte Taine și jură că Precesta n'a rămas Fecioară și după Naștere. Crede, apoi, că e de lipsă o nouă târguială pe «chestiunile doctrinare». Și așteaptă, cu nerăbdare, clipa întâlnirii la spectacolul pentru care „s'au rezervat cinci locuri” și bisericii rumânești...

Credeam că P. S. Ghenadie dela Buzău este un dar special al Bisericii rumânești; că e, adică, „bătut la ciocan”. Scrisoarea mitropolitului Ghermanos ne dovedește însă că e vorba de lucru de serie; de turnare în același tuciu

Fiindcă dacă e vorba numai de frăție „pe terenul practic”, nu înțeleg de ce nu s'au rezervat câteva locuri și pentru.... secțiunea musulmană a religiei. (Ce, ei nu pot fi de folos „pe terenul practic?”)

G. R.

CĂRȚI-REVISTE

„Viața și nevoințele fericitului Paisie, Starețul Sfințelor Monastiri Neamțul și Secul”, dată acum pe slovă nouă și graiu îndreptat de Gheorghe Racoveanu (R.-Vâlcea, 1935).

A coborât iarăși în mijlocul monahilor din țara rumânească Starețul Paisie, cu „chipul său prea dulce, fața sa prea albă și fără un picușor cât de mic de sânge, barba lui albă și strălucitoare ca aurul de curată”. L-a chemat dintru „adormire” ucenicul cel cu bun chip al dreptelor învățători și sufletul aprins după monahiceasca trăire, d. Racoveanu, „fratele nostru” al călugărilor. A șters icoana lui de mohorârea prafului și a așezat-o în ramă de hârtie albă. A scuturat cu frică și cutremur scrisul duhovnicului Kiriac dela 1836. Și în vestmânt împodobit cu negru și roșu a dăruit nouă, „pe slovă nouă și graiu în dreptat”, viața și nevoințele fericitului Paisie, Starețul Sfințelor Monastiri Neamțul și Secul.

Acum, pot și frații, cari au venit „mai pe urmă” în soborul monahilor din țara rumânească, precum și cei ce n'au văzut „fața” și n'au auzit

„dreptele învățături” ale fericitului Paisie, cum ziceau talmăcitorii dela 1836, să se împărtășească din îndreptările marelui Cuvios, să se bucure cu negrăită veselie de ostenețele sale, să guste din potirul neprihănit al acestui prunc.

Masa este gata, prânzul duhovnicesc al cărții îmbelșugat, ospățul luminat și la îndemâna tuturor.

Să vie dar monahii, și cei înțelepți și cei neînțelepți, și să guste din înțelepciunea cea ipostatnică a purtătorului de Dumnezeu Paisie, „din carea înțelepciune.. curgea isvorul de miere al dumnezeieștilor învățături, îndulcind sufletele și uscând patimile cele viclene”.

Să vie monahii, și cei luminați la înțelegere și cei grei la minte, și să învețe dela teologhisitorul Paisie dumnezeiasca înțelegere. „Cu carea înțelegând dogmatismurile din sfântul Simbol al pravoslavniciei noastre credințe „evangeliceștile predanșiri, porunci, îngroziri și făgăduințe; învățătura sfinților Apostoli și ale tuturor sfințelor Soboare a toată lumea și localnice, ale pravoslavniciei Bisericii a Răsăritului; pravilele și tâlcuirile marilor arhieriei al Bisericii și învățăturile și povățuirile tuturor prea cuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor Părinților noștri, din tot sufletul apărându-le, le păzea ca pe lumina ochilor”.

Să vie monahii, și cei puternici în sfat și cei șovăelnici, să afle la îndreptătorul Paisie sfat drept „după învățătura și povățuirea sfinților și purtătorilor de Dumnezeu Părinți, — pe care îl da tuturor celor ce aveau nevoie de sfat”. Căci „cei ce primeau sfatul cu credință și umblau în calea Poruncilor lui Dumnezeu și a învățăturilor și a sfătuirilor Fericitului, aceia sopreau înainte în smerenie, în răbdare și în dragoste”.

Să vie monahii, și cei tari la cerbice și cei slabi în putere să agonisească dela puternicul Paisie tăria, „prin carea — prin credința cea către Domnul — petrecea tare în dragoste și nădejde la purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în toate scârbele și ispitele”.

Să vie monahii și cei cu frica și cei fără frica lui Dumnezeu să câștige dela temătorul Paisie frica lui Dumnezeu „prin carea păzea, ca pe lumina ochilor, Poruncile lui Dumnezeu. — sufletul său punându-și pentru și cea mai mică Poruncă a Stăpânului”.

Să vie monahii, și cei fierbinți cu inima și cei lipsiți de dragoste, să se încălzească dela învățătura Paisie de dragoste înfocată, „cu carea din tinerețele sale, a iubit pe Domnul, din tot sufletul său. Și înainte sporind în dragoste, s'a învățat și se revărșea ea, întocmai, spre toți cei din aproape. Că pe toți îl iubea, — pe toți îl încălzea cu dragostea și râvna sa; pentru flecare durere avea. Iară pe fiii săi cei duhovnicești îi

îmbrățișa mai vârtos de cât pe al său suflet. Și pe tot omul ce venea la dânsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea și deșert dela dânsul nu ieșea. Și totdeauna pace avea, cu toți. Că nici odată nu se scârbea asupra cui-va, sau îl trecea cu vederea, — măcar de ar fi suferit ceva dela acesta”.

Să vie monahii, și cei răbdători și blânzi și cei fără răbdare și mânioși ca să se ispășească dela răbdătorul și blândul Paisie întru îndelunga răbdare și blândețe, adunate într'ânsul „ca și cum ar fi crescut împreună”. Căci „turburare și mânie nu s'a văzut într'ânsul, fără numai pentru călcarea Poruncii lui Dumnezeu. Mustra și certa cu blândețe și dojenea și învăța cu dragoste. Miluia și îndelung răbda, cu nădejde de îndreptare.

Să vie monahii, și cei fără răutate și cei iuți la vrăjmășie, să se învețe dela Paisie, cel întocmai ca pruncul, ce este aceia nerăutate și nevinovăție pruncească. A căruia „minte și înțelegere îi era înaltă și dumnezeiască. Mare și numai de unul Dumnezeu știută era smerita lui „cugetare”.

Să vie însfârșit monahii, cu toate nepătimirile și cu toate relele lor pătimiri, și se învețe dela nevoitorul Paisie: lupta împotriva patimilor „până la sânge”, ostenețele, durerea, sânzul, osârdia, priveliștea și rugăciunea minții „care cu mintea în inimă se săvârșește”, smerita cugetare, fuga de slava lumească și de cinstirea oamenilor și toate cele ce fac podoaba și slava monahului.

Să vie stareții de-acum și să afle dreptar pentru cărmuire.

Să vie înnoitorii, cari vor să îndrepteze după duhul lor viața, regula și scoposul cinului monahicesc din blagoslovita noastră țară, să învețe dela Fericitul Paisie înflorirea chipului ingeresc, fără schimbare și fără amestecarea necuvioaselor lor păreri.

Iară cei ce îndelung se vor ospăta din „Viața și nevoințele Fericitului Paisie” nu vor uita nici când negrăita dulceață a acestei cărți; nu vor putea să nu plângă de comorile acestui „Ralu desfătat” și nici vor putea să zăvorească inima, lor la adierea de duh sfânt, care umblă într'ânsa.

Pentru care câștiguri, vor da slavă lui Dumnezeu și mulțumită ostenitorului, pomenind în sfințele lor rugăciuni: Gheorghe (Racoveanu).

smeritul Stratonic

Rândulala, arhivă de gând și faptă românească, volumul III, Caetul 1.

Este o publicație pe care a pornit-o acum doi ani un grup de tineri, cari merg pe picioarele lor proprii, pe care au vrut-o „arhivă de gând și faptă românească” și au realizat-o ca atare.

Părinții ei se cheamă: Dumitru C. Amzăr, Ernest Bernea, Ion I. Ionică și Ion Samarineanu. Au muncit băeții cu entuziasm și convingere și ne-au dat, până acum, patru cărți de „Rânduială” desăvârșită, ca patru mari lăzi de zestre. Patru albine au strâns mierea cea mai curată din flori rare și au umplut patru stupi.

După doi ani de muncă grea, tinerii noștri s'au oțelit în luptă, s'au antrenat, ca să întrebuițăm un cuvânt la modă, și au pornit anul acesta la drum cu multă hotărîre, cu mult entuziasm și, în plus, cu experiență. În loc de patru caete pe an, vor scoate zece, câte unul pe fiecare lună, afară, probabil, de Iulie și August.

Avem în față caetul I. Formatul „Predaniei”.

Cel dintâi articol, pecetluit de sfânta cruce încadrată în de acum simbolica inițială M, este o închinare îndoliată, ruptă din suflele, martirilor noștri Moța și Marin, căzuți eroic pe câmpul de luptă din Spania, pentru Hristos și pentru învierea neamului rumânesc: „Un duh de jertfă și biruință a suflat peste noi. La porțile Madridului, Ion I Moța și Vasile Marin au căzut luptând în armatele luminii pentru sfințirea neamului întru Hristos. Ei, cei mai buni din viața tânără a acestei Țări, ei cei mai darnici gențru ea”. Da Ei au murit pentru Biserica lui Hristos și pentru neam. Așa crede tot cel ce simte creștinește și rumânește, așa crede mai ales tineretul nostru renăscut la viață nouă.

Mihail Polihroniade analizează pe larg, cu curaj, „politica externă a României” în lumina realităților ce nu pot fi desmințite.

Ernest Bernea analizează cartea d-lui Corneliu Zelea Codreanu: Pentru Legionari, numind-o pe drept „Cartea unui început de veac”. Doctrina legionară — spune d-sa — se întregește deplin prin fixarea scopurilor ultime ale omului și ale neamului în vizlunea creștină a unei rândueli supranaturale (p. 40).

La „Insemnări” D. C. Amzăr face precizări interesante cu privire la raportul dintre corporatism și legionarism, arătând că sunt noțiuni și realități deosebite. Interesante sunt deasemenea și considerațiunile asupra „spațiului mioritic” al gânditorului de bogate resurse, Lucian Blaga. „Insemnările” mai cuprind dări de seamă despre literatură, politică, economie (Victor Puiu Gârțineanu), precum și o punere la zid; Oameni cari au fost: Mihail Sadoveanu. La sfârșit: „Cărți și reviste”.

Acesta este caetul I din volumul II al „Rândueli”.

„Rânduiala” este bună tovarășe de drum a „Predaniei”.

S. P.

Un ziar care, încă mai apare în București, a deschis o anchetă originală în chestiunea *activității politice a preotului*. La această anchetă au răspuns: un birjar, un funcționar comercial, un anticar (neaoșul Mișu Pach), un antrenor dela „Floreasca”, un șofer, un domn dela „Salvare”, un avocat și alți cetățeni, cu armata făcută.

Pe când o anchetă, asemănătoare, asupra *purcederii Prea Sfântului Duh*?

*

Chemați, în adunare extraordinară, spre a hotărâ în chestiunea amestecului preoților în politică, membrii Sfântului Sinod au ținut, spre cinstea lor, să comunice obștii rumânești, următoarele:

„Biserica are o concepție despre existență și — determinat de aceasta — un program etic de viață omenească. Ea nu va interveni în lupta dintre partidele politice pentru a declara pe unul mai bun ca pe celălalt, atunci când ele nu se depărtează de cât în metode și nu vin în contradicție cu programul etic al Bisericii. Dar are dreptul să-și intensifice acțiunea pentru adâncirea concepției creștine și a moralei creștine în straturile poporului român, inclusiv partidele politice și să ia chiar atitudine combativă față de acele acțiuni care sub masca politică propagă concepții de viață și programe etice opuse creștinismului..

„Statul nostru este un stat român, alcătuit cu jertfe fără seamă de națiunea română, pentru păstrarea, întărirea și înobilarea ei, pentru dezvoltarea însușirilor fizice și sufletești, ca să se poată ridica la un nivel cât mai înalt prestigiul ei politic și spiritual. Toate legile, acțiunile, ideile statului și din cuprinsul lui au să fie subordonate binelui durabil al națiunii, sau cel puțin să n'o păgubească. Nu plăcerile sau ambițiile de moment ale celor lacomi, sau ale masei ațățată în chip demagogic, vor fi determinante în activitatea statului, ci binele de peste veacuri ale neamului.”

Predania apare de două ori pe lună: la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul: 200 lei pe an.

Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație: G. Racoveanu, Aleea Calimachi nr. 15, București III.

